

NOVA PRVA

Gredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče 7. — Telefon 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 3 Din., za inozemstvo
5 Din. na mesec. Izhaja ob sobotah.

Ivan Deržič:

Na razpotju.

Volilni boj je v teku. Grupacije v posameznih pokrajinah še niso točno jasne. Samo dve stranki v državi gresta že sedaj enotno v boj. Med Srbi je radikalna stranka, ki ima volilno vlado po Pašiču in ki hoče pri teh volitvah doseči absolutno premoč v srbskem elementu. Pri Hrvatih pa je Radić, ki hoče isto dobiti pri teh. Pri nas, Slovencih, na zunaj enotno nastopa naša največja stranka SLS, toda vrše se tudi notranji boji in presenečenja niso izključena. Demokratska stranka kakor tudi druge manjše stanovsko-meščanske stranke so pa v celi državi v hudi krizi.

Delavske stranke so v težki situaciji. Druga in tretja internacionala le životarita. Po mojem globokem prepričanju je premostitev težkoč pri Hrvatih in Srbih med pripadniki takozvane druge in tretje internacionalne nemogoča. Ne samo radi načelnih nasprotikov, temveč predvsem radi osebnih sporov in osebnega sovraštva poedinih voditeljev. Edino možno je misliti na eventuelen skupen nastop vseh socialističnih strank v Sloveniji.

O tem se danes v slovenskem časopisu zelo veliko govori. Priznavam tudi, da je med delavstvom ta ideja pridobila precej tal. Radi tega smatram za potrebno, da povem svoje mnenje jasno in odkrito, kako si predstavljam tak skupen nastop.

Narodni socialisti nismo nikakoli utopisti in sanjarji. Naš program odločno odklanja on del okostenelega marksizma preko katerega gre tudi najnovejši razvoj socializma. Ne z revolucijo, ne z zabavljanjem in negiranjem sedanjega stanja itd. z vsem tem ni mogoče učinkovito pomagati širokim slojem delovnega ljudstva. Vse to so po mojem prepričanju samo puhle fraze, ki škodujejo delovnemu ljudstvu in ovirajo njegov napredek. Narodni socializem povdarja pozitivno delo vseh zatiranih v svojem lastnem narodu za izboljšanje socialnih, gospodarskih in kulturnih razmer. To je možno doseči le potom duševne revolucije in dejanske evolucije po etapah v isti meri, kakor je pač napredovalo delovno ljudstvo — kot celota v narodu — umstveno in kulturno. Vsaka druga metoda konča z neuspehom in še bolj pritise na proletarijat, ročni in duševni. Zakaj naš slovenski delavec vidi v vsakem inteligentu — buržuja? Pač zato, ker ga je druga internacionala vzgajala v smislu strogega marksizma in mu uprav vlivala sovraštvo do vsakega boljše od njega obledenega človeka. V tej vzgoji je tak proletarec zgubil pravo socialistično zavest, ker je bil zapeljan namenoma, da sovraži svojega rojaka, ki je znabit še večji proletarec vzlic temu, da si služi kruh s svojim umom. In kaj je bila posledica? Oba sta tepena, ročni in duševni delavec! Znabit mi kdo stavi vprašanje: zakaj pa ti inteligenti-proletarci niso iskali pravega, pozitivnega stika z ročnimi proletarci? — Saj so ga iskali, ali ga najti niso mogli radi takozvane internacionalne. Za poštenega duševnega proletarca je internacionala mogoča samo v kulturnih in socialnih vprašanjih med popolnoma enakopravnimi narodi. Takozvana gospodarska skupnost in internacionala v vprašanju kruha in želodca, kakor jo je propagirala druga internacionala in prevzela tretja,

pa je žalostno končala. Priznavam, da smo imeli v zadnjih desetletjih več primerov, ko je proletarijat enega naroda dejansko podprl proletarijat drugega, ki je vodil gospodarske boje proti lastnim kapitalistom. Ta dejanska podpora pa se je omejila samo na pošiljanje neznanih gmotnih sredstev in je v ostalem bila le lep moralen čin. Do leta 1914 je izgledalo, da se iz teh poskusov in dejanj izcimi res ona, vedno povdarjana vsečloveška internacionala. Svetovna vojna je to pričakovanje ovrgla in dokazala nepobitno, da kri ni voda. Še tako razredno navdušeni proletarec je končno le najprej branil svoj narod in s tem — samega sebe.

Najlepši in najboljši dokaz pa imamo pri ruskih komunistih. Iz najhujših razrednih internacionalcev so postali tekom treh let najognjevitiji zastopniki ruskega naroda in ruskega nacionalizma. Le poglejmo te ruske sovjetske delegate, kako branijo ruske, narodne vitalne interese v Dardanelskem vprašanju. Ne zato, ker jim stoji nasproti zapadno-evropski kapitalisti pod vodstvom Angležev, temveč zato, ker je od tega odvisna usoda in bodočnost celokupnega ruskega naroda in predvsem ruskega proletarijata.

Ne bom se spuščal v nadaljnja razmotrivanja. Sem za skupen in enoten, pozitiven nastop vseh duševnih in ročnih proletarcev v državi. Možno ga je za sedaj doseči samo pri nas v Sloveniji. Ta nastop pa mora biti resen in trezen. V to svrhu je potrebno, da se slovenski proletarijat otrese vseh frazerskih gest, se postavi na strogo državno stališče in izreče za pozitivno delo v parlamentu in med delovnim ljudstvom. To svoje pozitivno delo mora prilagoditi našim razmeram in našemu ljudstvu. Vsako doktrinarstvo kakršnekoli direktive od zunaj se mora odločno a priori odkloniti. Svoje razmere v svojem narodu si morata urediti duševni in ročni delavec sama, sama tudi prilagoditi socialistična načela sedanjim razmeram. Glede kooperacije v gotovih vprašanjih z ostalim proletarijatom tujih narodov pa velja načelo popolne in absolutne enakopravnosti. Po mojem prepričanju bi tak skupen nastop jako vplival na brate Hrvate in Srbe in pripomogel do poznejšega skupnega nastopa celokupnega jugoslovanskega duševnega in ročnega proletarijata. To pa je mogoče doseči le s pozitivnim delom in večletnim trudom.

Na razpotju smo! Če se slovensko delovno ljudstvo otrese dosedanjih fraz in negacije, prime pošteno in s krepko roko za delo, si v do glednem času vstvari z lastno močjo mogočno pozicijo v smislu res pravega socializma in bo s tem, koristilo ne samo sebi, temveč tudi narodu. Če pa bodo še za naprej prevladovalne razne doktrinarne fraze o internacionalah, o diktaturi itd., potem pač pridejo še hujši časi tako za duševne kot za ročne proletarce.

Napredni blok.

Pod tem naslovom je glasilo SKS, »Kmetijski list«, od 12. t. m. prineslo članek, ki po svoji tendenciozni vsebini zahteva odgovor.

Narodni socialisti smo ves čas pazno opazovali takozvano koncentracijo naprednih sil mladinskega voditelja dr. Kukovca. Simptomatično je bilo za nas nekako diktatorsko nastopanje tega gospoda. Ni nam bilo drugače razumljivo, kot da ima tihe sodelavce tudi pri dru-

gih strankah. To naše mnenje ste potrdili dve dejstvi in sicer objava raznih pisem med SKS poslancem Drogenikom in dr. Kukovcem in pa nastop poslanca Dobnika na seji zaupnikov SKS. Po naših informacijah je na omenjeni seji poslanec Dobnik odločno priporočal skupen nastop SKS in demokrat. stranke.

Da so obstojale gotove vezi med mladinskimi demokrati in nekaterimi zaupniki SKS na Štajerskem je tudi potrjeno s proglasitvijo Keneta za okrajnega kandidata v brežiškem okraju. Nočemo trditi, da so te vezi bile pod patronanco načelstva SKS. Zagovarjamo pa lahko trditev, da v SKS ni vse v redu in da je stranka danes v zelo hudi notranji načelni krizi. Iz tega vidika smo tudi primorani tej stranki in njenemu glasilu dati čisto točen odgovor na neosnovane napade na nas, narodne socialiste.

V članku je SKS-gospod vrgel nas narod. socialiste z demokrati v en koš in na naš konto še naslovil nekaj puhlih fraz o breznačelnosti in kričavosti. To je izzivanje, ki zasluži prompten odgovor. NSS ima točno opredeljen program tako v političnem in kulturnem kakor v gospodarskem in socialnem oziru. Na podlagi tega programa je NSS šla v boj in brez fraz dosegla lepe uspehe. Načela stranke so vsi njeni mandatarji povsod varovali in se nikdar nikomur niso ponujali, še manj pa s kom mešetarili. Napredni blok z režijskimi strankami je NSS od vsega početka odklonila iz načelnih političnih razlogov. Pežijska stranka je tudi SKS. Da govorimo jasno: stranke, ki so proti nedeljivosti Slovenije, proti samoupravi s široko legislativo, ki so sodelovale v dosedanjem režimu in tako pomagale zapravljati narodno premoženje slovenskega ljudstva, so protiljudske in z njimi ni mogoče skupno nastopati. SKS je bila v vladi, ko se je sklepal proračun. V tem proračunu so vse naše slovenske kulturne, gospodarske in humanitarne ustanove tako prikrajšane, da preti nevarnost, da bo treba veliko takih zavodov zapreti. To je v škodo našemu slovenskemu ljudstvu, — predvsem kmetskemu. SKS je bilo to znano, imela je ministra in člane v finančnem odboru, toda ni znala ali pa ni hotela preprečiti tega atentata na naše slovensko ljudstvo. Krivda pade še v večji meri na SKS kot na tri mladinske vladne poslance; — ti so imeli vsaj en izgovor, da so pripadniki velike državne stranke in da se morajo pokoriti sklepom klubove večine. Bobnati pa o velikem uspehu radi takozvanih slovenskih železnic, je zelo problematično, ko mora SKS vendar vedeti, da stoji zadeva z ameriškim posojilom zelo slabo.

Pri zakonu o vojni odškodnini je SKS tudi popolnoma odrekla. Znano pa ji vendar mora biti, da je kmetsko ljudstvo tudi tukaj v prvi vrsti zadeto. Pri uradniškem vprašanju so poslanci SKS zavzeli strogo stanovsko, agrarno stališče. Po našem prepričanju je to bilo napaka, ker so s tem sokrivi, da se tudi pri nas »prečanih« hočejo uveljaviti srbijanske metode, ki pa v prvi vrsti zadenejo kmeta!

Tudi mi želimo skorajšnjo zmago prave naprednosti! Tej so kopali v naših trgih in mestih grob mladini, na želji pa SKS, ki je povdarjala povsod samo materialistično agrarno stališče in kmetu vzela one lepe ideje, ki jih je gojil leta 1917 in 1918. Posledice so danes nastopile radi breznačelnosti JDS in SKS ne pa radi nas, nar. socialistov. Glede dnevnice pa se naj gospoda okoli »Kmetijskega lista« le lepo prime za svoj nos. SKS-poslanci se jih niso nikdar branili in se celo trudili, da so pripomogli svojim ljudem do poslaniških mest, in to ne radi načelnosti agrarnega

programa in idealnega dela za slovenskega kmeta. Uspeh tega truda, žal, danes tlači ves slovenski narod.

Hi koncu bi želeli, da nas gospodje puste pri miru in se raje oprimejo bolj koristnega dela — iskanja načel za svojo stranko. Pripominjamo pa, da bomo vsak napad na nas kvitirali s promptnim odgovorom brez puhlih fraz in psokv. Nas ni strah pred volitvami in se tudi ne pehamo za mandate, kot se to jasno kaže pri nastopih raznih SKS-zaupnikov.

Opozarjamo na članek „Internacionalni socialistični kongres“ na prilogi.

Politične vesti.

VOLITVE.

Smo takorekoč že sredi volilnega boja. Vsi časniki v naši državi se bavijo skoraj izključno z volitvami. Grupacija strank postaja vedno bolj jasna; vse kaže, da ne bo prišlo do večjih blokov, temveč da bo večina strank nastopila samostojno.

V Sloveniji

je postala situacija v tem oziru popolnoma jasna, da so ostali demokrati popolnoma osamljeni. Takozvani »napredni« blok, ki so ga hoteli skovati demokrati z vso silo, da bi rešili dr. Kukovcu in dr. Žerjavu mandata, je padel definitivno v vodo. S tem so demokrati poraženi že pred volitvami in so danes edina stranka, ki lahko z mirnim srcem čaka izida volitev 18. marca, kajti manj kot nobenega mandata ne morejo dobiti.

SKS gre, ker so se pogajanja z JDS izjalovila, samostojno v volitve. Za enkrat išče ta stranka še program in ideale, le kandidatov ima preveč. Stranka bo imela pri volitvah silno težko stališče, kajti ona je v prvi vrsti kriva, da vladajo pri nas take razmere. Pravzaprav se mora človek čuditi, da si upa stranka s tako preteklostjo in takimi grehi še sploh med volilce. Ali ni to tudi znak naših bolnih razmer?

Klerikalci upajo na velikansko zmago. Prvič imajo dobro organizacijo, drugič jim bodo pomagali komunisti, tretjič pa računajo na to, da je ljudstvo že davno pozabilo, kako znajo vladati. Po volitvah bo ljudstvo že izvedelo, kaj so klerikalci, toda takrat bo prepozno.

Socialistične stranke so, razun NSS, popolnoma razbite. Ne toliko programatično, kakor osebna nasprotstva so postala tako ostra, da je le malo upanja za skupen nastop. Med Bernotom in Peričem je vsak sporazum nemogoč. Strašno so si v lasih. Med vsemi socialističnimi strankami je organizirana in edina edinole Narodno-socialistična stranka. Volilni boj bo tudi pokazal, da je Narodno-socialistična stranka tudi najmočnejša socialistična stranka v Sloveniji.

Kot nova stranka napenja vse sile Radikalna stranka. Radikalno stranko vodijo minister Zupanič, pokrajinski namestnik Hribar, kočevski advokat dr. Sajovic in bivši urednik mariborske klerikalne — »Straže« duhovnik dr. Lenard. V stranko stopajo vsi, ki imajo upanje ali pa mislijo dobiti upanje, da postanejo enkrat v svojem življenju ministri. Radikalni listi v Beogradu pišejo, da je takih ljudi v Sloveniji toliko, da bo dobila radikalna stranka 2 mandata. Po našem skromnem mnenju bo temu napoti vsekakor visoki količnik v Sloveniji. Kajti tudi prvošolec že lahko izračuna, da bo pretklo precej vode, predno dobe radikali v Sloveniji 14.000 glasov. Če bi količnik ne znašal 7000 temveč nekako 20, potem bi še bilo upanje na 2 poslance. Tako pa...

Potem imamo pa še Slovensko republikansko stranko, ki jo vodi dr. Novačan v Celju. Mož bi imel rad mandat.

Na Hrvatskem

bo nastopil Radić samostojno. S tem bodo prisiljene tudi ostale stranke, ki so zbrane v Hrvatskem bloku, da nastopajo samostojno. Zelo agilna je hrvatska klerikalna stranka, seveda pa daleko nima takih šans, kakor klerikalci v Sloveniji. Hrvati klerikalcem ne zapuajo in jih ne marajo.

Razcep radikalne stranke.

Najvažnejša novica prihaja iz Beograda. Protić in Pašić sta se končno ločila in pojmeta vsak na svojo roko v volitve. Radikalci torej ne bodo skupno nastopili. To je silno važen dogodek za izid volitev.

v Vojvodini, Srbiji, pa tudi v Bosni.

Ne simpatiziramo s Protićem, mož je reakcionarec najčistejšega kova, toda priznati moramo, da je mož poštenjak. In to je za današnje razmere v Srbiji veliko. Medtem ko predstavlja Pašić skrajno koruptnost, predstavlja Protić poštenost. Ker je pa danes več korupcije, kakor poštenosti, bo dobil Pašić več glasov, kakor Protić. Vendar bo ta volilni boj med Protićem in Pašićem dokazal, koliko je danes še poštenih ljudi. Interesantno je, da so slovenski radikalni na strani Pašića, — e, pa Pašić deli pare in — ministrske stolce, Protić pa je, tako pravijo, siromak.

Boj režima proti proletarijatu.

Vlada je sklenila, da komunistom ne pusti postaviti lastne kandidate. V Beogradu so hoteli ustanoviti novo proletarsko stranko, toda policija je vdrla na ustanovno zborovanje in razkropila zborovalce, voditelje pa, tako propočajo, zaprla. Tako nasilje je nesramnost prve vrste. Mi proti takemu nasilju kar najodločneje protestiramo, ker smo v principu zoper vsako nasilje.

Pribijemo. V teh resnih časih nimajo mariborski socialistični listi drugega posla, kakor da napadajo našo stranko. Sicer pa so socialisti in neprestano trobijo v svet: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Da bo ta »socialistična« slika mariborskih socialistov popolna, povemo še tudi to, da so v boju z vsemi proletarskimi strankami. In ti ljudje se smejo še imenovati socialiste in nekaj delovnega ljudstva jim še vedno verjame.

Svetovni pregled.

ČEHOSLOVAŠKA.

Dr. Rašín. Zdravje napadenega ministra Rašina se je tako zboljšalo, da imajo zdravniki popolno upanje, da bo okreval. Ker pa je ena krogla zadela hrbtenico se je bati, da bo ohromel. Oblast je zaprla več ljudi, ki so na sumu, da so v zvezi z atentatom.

Kolektivna pogodba bančnih uradnikov. Nova kolektivna pogodba bančnih uradnikov na Čehoslovaškem temelji predvsem na osemurnem delavniku. Po pogodbi stopi v veljavo novi delovni čas; po tem imajo bančni uradniki na teden 43 1/2 ure dela. Delovni čas se razdeli na dopoldne in popoldne. V marcu se bodo vršila nova pogajanja za neprestano delo preko poletja. Odškodnina za prekournno delo se sicer zmanjša, toda uradniki imajo pravico, da zahtevajo plačo, za vsako prekournno delo, tako, da jim ne bo treba niti minute več zastoj delati. S 1. januarjem stopi napredovanje v veljavo.

Gospodarski položaj Trsta.

Dr. Valerio Polacco, tajnik trgovske in obrtniške zbornice v Trstu, je napisal v »Piccolo« daljši članek o gospodarskem položaju Trsta. Dr. Polacco toži, da postaja gospodarski položaj Trsta vedno bolj žalosten. Trgovski promet pada. Do 1. 1921 je padel za 53 odstotkov, torej več kot za polovico. V letu 1922 sicer ni več padal, pač pa je ostal na višini leta 1921. Le malo je upanja, da bi mesto napredovalo. V zadnjem času se je sicer sklenila pomembnejša pogodba s Čehoslovaško, da se tako pritegne čehoslov. trgovina, toda Trst od sedaj še ne čuti nič o kakem blagodejnem uplivu te pogodbe. Kakor se vidi, je prinesla Italija Tržačanom samo razočaranje.

FRANCOSKO-NEMŠKI SPOR.

Francozi v korakali v Nemčijo. Razmere so se razvile tako daleč, da so francoske čete vkorakale v Nemčijo. Francozi so zasedli takozvano ruhrsko ozemlje. To ozemlje je najbogatejši del Nemčije. Od ruhrskega ozemlja pravzaprav Nemčija živi. Tam se nahajajo silna bogastva na železu in premogu. Tam so takozvane Kruppove tovarne, ki so delale predvsem kanone za vse države. Tam ima svoj sedež znani današnji največji bogataš Stinnes. Pa še mnogo drugih bogatinov je tam doma. Tam se vrste tovarna za tovarno ena večja od druge. Stotisoče delavcev je tam zaposlenih. Mi si v svojih malih razmerah niti ne moremo predstavljati, kako življenje vlada v ruhrskem ozemlju. Ker Nemčija ni hotela ali kakor sama pravi, ni mogla plačati vojno odškodnino, so segli Francozi po tem ozemlju, da dobe nekako jamstvo za svoje terjatve. Kako hitro se izpreminjajo časi! Komaj par let je minulo, ko so imeli Nemci zasedenih vse polno dežel. In Nemci v onih deželah, ki so jih zasedli, niso gospodarili ljudomilo. Spomnimo samo na dogodke, ki so se dogajali v Srbiji, v Belgiji itd. Nemci so bili kruti s prebivalstvom povsod, kamor so prišli. Vislice so imele mnogo posla, najgorostasnejših grozodejstev ni manjkalo. Ropali so povsod, kamor so prišli, bili so strah vseh narodov. Glavni vojni hujskači pa so bili ravno nemški veleindustriji. Mogoče bi bila vojna že davno prej končana, mogoče bi Nemčija ne bila nikdar tako ponižana, kakor je danes, če bi ne bilo teh ljudi. Oni so hoteli, da se vzame Francozom vse poglavitejše rudokope in premo-gokope. Na njihovo zahtevo se je vedno znova in znova ponavljalo: »Nemčija potrebuje za življenjski obstoj še to in to. Če ne dobimo tega in tega, je mir nemogoč!« In danes? Ponosna Nemčija leži na tleh, nekaj tako kruti Nemci, ki niso prizanesli nikomur, prosijo usmiljenja in se sklicujejo na pravico. Hitro, prav hitro je prišlo maščevanje nad nje. Toda kar so pred malo leti delali nemški veleindustriji, da so hoteli v nemškem interesu pobrati industrijo in bogastvo drugim narodom, predvsem Francozom, to in ravno to delajo danes francoski veleindustriji. Danes hočejo Francozi odvzeti Nemcem industrijo. Ravno v tem slučaju se jasno vidi delovanje velekaptala, bodisi tega ali drugega, kako grabi noč in dan in kako spravlja v svojo službo vse, kako pripravlja vojske in nemire, samo da ustreza dobičkaželjnosti posameznikov.

Nemci ogorčeni. Preteklo nedeljo so se vršila v Berlinu pa tudi po drugih mestih Nemčije žalna zborovanja, radi nesreče, ki je zadela Nemčijo. Govorniki so bruhali sama maščevanja; le čakajte, obračun pride, ko si bo Nemčija zopet opomogla! Žalna zborovanja so uprizorili tudi socialni demokrati, toda ločeno od drugih strank, ker niso hoteli s klerikalnimi antisemiti skupaj zborovati.

Francozi zasedajo. Medtem pa Francozi pridno zasedajo nemško ozemlje. Kako daleč bodo korakali v Nemčijo, se še danes ne ve. Po nemških poročilih imajo Francozi pripravljene silno veliko vojaštva. Nemci se sicer javno ne zoperstavljajo, toda na tihem delajo, kolikor le mogoče velik odpor. Tako pride do neljubih konfliktov med Nemci in Francozi. Seveda kaznujejo Francozi Nemce, kaznujejo jih pa s tem, da zasedajo vedno več ozemlja.

Bodo imeli Francozi uspeh? To je danes lahko reči. Denarnega uspeha Francozi sigurno ne bodo imeli nobenega, to uvidevajo polagoma že sami. Nemški tovarnarji delajo Francozom seveda ovire, kjer le morejo. Sedaj se bije med tovarnarji in Francozi hud, pa tih boj. Kdo bo zmagal, kdo to ve? V kratkem se bo to jasno pokazalo. Slišijo se pa tudi nemški glasovi, predvsem iz socialnodemokratske strani, ki trdijo, da so nemški kapitalisti le navidezno proti Francozom, v resnici pa jim je prav ljubo, da so prišli pod francosko oblast, ker bodo pustili Francozi delavstvo bolj izžemati, kakor je dopuščala to nemška vlada. — V Nemčiji so socialisti silno močni, imajo 173 poslancev in se radi tega delavstvo ni smelo tako izrabljati, kakor bi bili to radi delali kapitalisti. Kapitalistu je narod namreč samo toliko vreden, koli-

kor mu da dobička; če pa nima od njega dobička, pa žvižga takoj na narod. — Kako se bodo razvijale stvari dalje? — To je danes nemogoče povedati. Dogodki so se začeli šele razvijati. Kaj pride še vse vmes, ne ve nihče. Tudi druge velevlasti, ki imajo najvažnejšo besedo, se še niso jasno izrazile, kako sodijo o teh najnovejših, pa velepomembnih dogodkih. Kaže, da je Amerika odločno proti francoskemu nastopu, tudi Anglija ni bogve kako navdušena za korake, ki jih je napravila Francija. Ni verjetno, da bi se stvar izvršila mirno in tiho ter ostala samo francosko-nemška zadeva. Evropa je tako polna smodnika, da zadostuje iskrica, ki bo povzročila največji požar.

AVSTRIJA.

Denarne skrbi. Ta uboga Avstrija ne pride iz denarnih skrbi! Enkrat jo mori ena skrb, drugič druga, vselej pa igra denar glavno vlogo. Sedaj se gre enkrat za tiskanje denarja. Avstr. finančniki že ugibljejo, če se jim tiskanje njihovega denarja še sploh izplača. Tisk in papir sta postala draga, tako draga, da sta pri malih bankovcih skoraj dražja, kakor bankovec sam. Tisk ene krone stane 60 vinarjev. Predno torej priroma ena krona iz tiskarne v banko, je požrla z vsemi stroški lastno vrednost. Banka jo lahko kar nazaj pošlje, da plača, kar je krona stala. Zato mislijo tiskati samo velike bankovce, pri teh se tiskanje do sedaj še izplača. Le milijoni igrajo še vlogo.

OGRSKA.

Ogrska birada vojno. Po vojni je postala Ogrska majhna, toda rada bi postala zopet velika. Rada bi dobila nazaj vse ozemlje, ki je pripadlo po mirovni pogodbi Čehom, Jugoslovonom in Romunom. Ogrji v enomer razširjajo vesti, da hočejo Slovaki, Hrvati, banaški Srbi in sedmograški Romuni zopet pod Ogrsko. Kajti na Ogrskem jim je šlo pod »prijaznimi in kulturnimi« Madžari tako dobro, sedaj se jim pa godi tako slabo. Toda Madžarom tega nihče ne verjame. Ako bi ne bili tako majhni, bi napravili sami vojsko, da bi »odrešili« Slovake, Hrvate, Srbe in Romune. Ker pa to ne gre, si hočejo pomagati drugače. Evropski položaj je tak, da mogoče res vsak čas izbruhne kaj izvanrednega. In ta nevarni položaj izrabljajo Madžari v svoje namene. — Hujskajo tukaj in tam, delajo priprave za vojno in skušajo zanetiti požar. Z eno besedo, oni si prizadevajo na vse mogoče načine, da bi nastali taki zapletljivi, ki bi jim omogočili v kalnem ribariti in dati upanje na zgubljen dežele. Madžari igrajo nevarno igro in so eden onih elementov, ki je miru najbolj nevaren. Pretekli teden so zastopniki velike, kakor male entente pozvali Madžare, naj dajo mir.

RUSIJA.

Najnovejša pridobitev komunistov. Dopisnik »Frankfurter-Zeitung« Georges Popov, ki stoji komunistom prav blizu in ga ruski komunistični listi vedno hvalijo, da piše popolno resnico o Rusiji, je napisal znamenit članek o najnovejši pridobitvi komunistov. Igralne beznice v deželi sovjetov, v državi lakote in pomanjkanja. Je to resnica ali slaba šala? Žalibog — je to resnica.

Igralne beznice za narod. Na Smolenskem trgu v Moskvi, v delavskem delu mesta, je bil otvorjen te dni igralni klub, ki je popolnoma prilagojen potrebam proletarijata. Te tragikomične besede je povedal Popovu bivši sovjetski uradnik, ki je sedaj »organizator sovjetskih igralnih beznic«. Z nekim gotovim stratezičnim talentom so razdelili igralne beznice po vsem mestu. V teh beznicah se zbirajo novi sovjetski bogataši in igrajo za milijone in milijarde. Med igralci se vidi tudi elegantno po najnovejši pariški modi oblečene gospe visokih sovjetskih uradnikov. Predvsem pa gospodarijo v teh sovjetskih igralnih beznicah debeli sovjetski verižniki. — Sovjetski verižnik prekriša vse svoje sovrstnike v drugih državah. Tako odirati, kakor on, ne zna noben drugi verižnik, tako »nobel« živi, kakor on, tudi noben drugi ne! V nekaterih beznicah se igra samo za zlato. Leta in leta se v Rusiji ni videlo nobenega zlata, v igralnih beznicah se ga vidi na kupe.

Medtem ko se v teh igralnih beznicah razsipa denar s polnimi rokami, ko teče šampanjec v potokih, ko lahkožive ženske zabavajo goste, vlada na ulici nepopisna revščina. Begunci, lakote umirajoči, napol zmrzneni vpijejo in glasno prosijo: »Usmilite se nas, za božjo voljo, dajte nam vsaj košček kruha!« Kruha, kruha, kruha. To besedo sliši človek na vsak korak in srce se mu krči bolesti, ko gleda to nesrečno ljudstvo.

Igralne beznice in glad. Pojedine verižnikov zalite s šampanjcem v kaba-retih in skrajno pomanjkanje delovnega ljudstva!

Človek postane žalosten, ko vidi to moralno sliko iz časa »velike ruske revolucije.« —

Tako piše komunistom naklonjeni in od komunistov hvaljeni Popov. Sedaj se ne čudimo več nemškemu in angleškemu proletarijatu, ki je sklenil, da noče imeti s komunisti nič skupnega.

Poročila z dežele.

Kranj. V »Domovini«, z dne 5. januarja t. l. vabi g. dr. Žerjav tudi z dežele nove moči za politično delo. Nič nimamo proti temu, ker je to dolžnost vsake stranke, da skrbi za svojo organizacijo. Gospod doktor pa pravi med drugim, da *demokratska stranka ni nobena stranka magnatov in bogatašev, ampak stranka čisto demokratsko mislečih mož in žena.* — Ta je pa vendar malo predebela! Naj bo g. doktor tako prijazen in naj nam odgovori na naslednje vprašanje: Kako pa se imenuje ona stranka, ki ima največ magnatov, bogatašev (in naj nam milostno dovoli v popolnitev jasnejšega izraza v smislu tega stavka) tudi verižnikov, tihotapcev, špekulantov, med in po vojni nastalih milijonarjev itd.? — Podrobnostno delovanje teh novodobnih osrečevalcev smo ožigosali že nešteto krat v našem listu; saj nam ubijajo najdražje in najsvetejše, to so *nadeje in vero v boljšo bodočnost* našega naroda. Danes imamo namen le oceniti zadnje izdani akt, ki priča tudi o izredni ljubezni do trpečega ljudstva. To je stanovanjski pravilnik, ki nosi podpis ministra dr. Žerjava. Ta najnovejši stan, zakon osvetljuje dovolj jasno demokratsko misel imenovanega voditelja. Nas proletarce: delavce in javne nameščence zanimata v njem le dve točki. To sta *odpoved in višina najemnine*. V prvi točki se združuje naša komunist le v toliko, da so nam prihranjeni še dve leti selilni stroški. Dasi ni to nikak plus za nas, vendar vsaj minus ni. Druga točka glede višine najemnine pa je bila ustvarjena v popolno pogubo proletarca, katera se glasi: *Najemnine so — dosedanje ali sporazumne ali z razsodiščem določene* — krajevnim razmeram primerne. To je gordijski voz, sličen zamrlim občinskim sodiščem. Beseda »dosedanje« služi le za okrasek, »sporazumne« velja samo za stranke, ki uživajo še navidezno prijateljstvo svojih gospodarjev. Vsi drugi pa bomo vrženi pred razsodišče, kjer se bodo podžgala nova in še večja sovražstva. Če bi se »krajevnim razmeram primerne« morali še seliti, bi pa morali v novih stanovanjih plačati ravno tako visoko najemnino. Zato si pri prvi točki niso pulili las, ker na podlagi nje ničesar ne izgube. Naše mnenje je, če se je določil rok za odpovedno dobo, naj bi se določila tudi višina stanovanjske najemnine; kajti te »krajevne razmere« bodo pri različnih posestnikih tako različne, kakor si tudi dva človeka na zemlji nista enaka. Celjski purgarji so udarili v dvanaestkratni »tušč« za berače, za trgovce celo dvajsetkratno najemnino leta 1914., a ti zadnji se bodo že odškodovali. Pijavke, lakomniki in oni, ki žive v prepiru s strankami pa bodo čakali še cel ta mesec v krasnem snu, kako bodo potem zavili vratove svojim žrtvam. — To smo hoteli pribiti. Če je to demokratsko delo, naj sodi javnost.

Kočevo. — Tudi pri nas se že opaža, da se nam bližajo volitve. V kavarnah in gostilnah se shajajo buržuj raznih kapitalističnih strank in kriče vse vprek za »blagor naroda.« »Vse za blagor naroda« sme čul vedno pred volitvami od raznih demagogov, kateri upoštevajo proletarski stan samo ob času volitev. To je bojni klic one vrste ljudi, ki si predstavljajo, da se človek prične šele

pri visoko zvenečih naslovih, pri frakih. Naš ubogi, zaničevani uradnik in delavec pa je ves srečen, ko čuje sladke besede hinavskih pijavk ter drvi slepo za njimi. Izvrstno znajo ti gospodje govoriti na volilnih shodih, ko pa pride čas, da pride vsak do svojega korita, nasloni svojo od prenapornega dela trudno glavo v blazinasti naslonjač, pozabi na svoje dane obljube, da bo delal v blagor naroda, in obrne celokupno delo v svojo lastno korist: za valutne špekulante, veržnike, volovske mešetarje in kapitalistične izkoriščevalce, ki sesajo proletarsko kri kakor pijavke. Kako je mogoče, da živi naše ljudstvo v tako veliki bedi in pomanjkanju — zlasti državni nameščenci — kako je mogoče, da imamo ravno pri nas toliko pijavk, ko smo imeli vendar v parlamentu ljudi, ki so ves čas delali edino v blagor naroda?! Ali nismo toliko vredni, da postavimo že enkrat te možicelne pod kap? Mislim, da nas je dovolj, samo zavedati se moramo svoje moči, ki jo imamo takoj, ko se združimo v enotno proletarsko bojno vrsto proti takim poštenjakom! — Demokrati, radikali in samostojnejši si lahko podado roke. Le pomislimo, kaj so nam napravili s svinjsko mastjo in pitanimi volli, ki so jih in jih še pošiljali čez mejo, medtem ko ljudstvo strada. Proletarji, iztreznilte se! Socijalistične stranke, stopite skupaj in korakajte na voliče ramo ob ramo. Vse kroglice v eno škrinjico in videli boste, koliko glasov bo odpadlo na napilnjene buržuje, pred katerimi se še vedno tresete! — Proletarec.

Kamnik. — V nedeljo 21. t. m. se vrši ob 10. uri dopoldne v gostilni pri g. J. Počotniku občni zbor podružnice Narodno-socijalistične Zveze. Na občnem zboru poročata tudi delegat osrednjega vodstva iz Ljubljane, zato je dolžnost vseh članov, da se občnega zbora udeležijo. Tovariši, delavci! Zavedajte se, da je v organizaciji moč, pridite vsi na zbor ter pripeljite s seboj tudi neorganizirane tovariše!

Litija. — Iz našega kraja že dolgo nismo poslali nič novic, ker za to nimamo časa. Zabavamo se namreč vseprek. Vsako nedeljo imamo redne predstave. Zadnje čase smo imeli več plesov, med katerimi je odnesel prvenstvo lovski ples, katerega se je udeležilo tudi več ljubljancem. Sicer pa delamo tudi pri nas. — Naša podružnica NSZ bo imela v kratkem svoj občni zbor. — Ravnateljstvo naše predilnice še ni ugodilo zahtevi delavstva, da se izplača prikrajsni zaslužek. Če ne bo šlo mirnim potom, bo res treba zaropotati. Tako, vidite, se nam godi.

Ribnica. — V nedeljo 14. t. m. se je vršil pri nas v prostorih tov. Lovšina redni občni zbor krajevné organizacije NSS. Občnemu zboru je prisostvovalo lepo število članov. Predsedoval je tov. Ivan Ilvar. Po pozdravu predsednika je tajnik tov. Češarek podal tajniško in blagajnik tov. Ančik blagajniško poročilo. Po poročilih so sledile volitve, pri katerih je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednikom tov. Ivan Ilvar; podpredsednik tov. Jože Srakar; odborniki: tov. Anton Češarek, Josip Ančik, Ivan Čampa, Franc Polak, Fortunat Klinar; namestnika: Tone Češarek ml. in Gregor Lovšin; preglednika računov: Slavko Devetak in Franc Češarek. Po volitvah je poročal strankin delegat iz Ljubljane o politični situaciji in o državnoborskih volitvah. Zbor je soglasno sprejel poročilo z odobravanjem na znanje in se izrekel za resolucijo, ki je bila sprejeta na seji izvrševalnega odbora v Ljubljani. Po debati o predpriljavah za bodoči volilni boj je predsednik zaključil lepo uspeši zbor. — Novoizvoljeni odbor pozdravljamo in ga vabimo na vztrajno, neustrašeno delo.

Novomesto. V soboto dne 20. t. m. ob 19. uri se vrši v tukajšnji čitalnici občni zbor organizacije NSS. Ker stojimo pred volitvami, je dolžnost vsakega strankinega člana in pristaša, da se ga udeleži.

Sevnica. — Zadnjič enkrat smo poročali, da je tukajšnja tovarna kopit odpuščala precejšnje število delavcev z vzrokom: pomanjkanje dela. Na energično intervencijo Narodno Socijalne Zveze in po posredovanju celjske inspekcije dela je podjetje sprejelo nazaj petnajst delavcev in obljubil sprejeti še ostale nazaj. Upamo, da bo podjetje to tudi storilo in ne bo treba napraviti ostrejših korakov.

Dravograd. — V nedeljo 4. februarja se vrši pri nas občni zbor krajevné organizacije NSS. Isti dan se vrši ob 9. uri dopoldne javen shod, na katerem nastopi kot glavni govornik-narodni poslanec Brandner. Opozarjamo vse tovariše in somišljenike na občni zbor in shod. Vsi na krov!

Slovenjgradec. — Tukajšnja krajevná organizacija NSS bo imela 4. svečana t. l. javen shod, na katerem nastopi govornik iz Ljubljane. Isti dan se vrši občni zbor naše krajevné organizacije, Tovariši, pridite sigurno vsi na shod in zbor. — Odbor krajevné organizacije.

Zagorje. — Stanovanjske razmere v Zagorju so še vedno zelo neugodne. Akoravno je na odločno zahtevo odborikov NSS v občinskem odboru pričel rudnik zidati 2 novi delavski hiši, vendar se potika še na stotine rudarskih delavcev z ženami in otroci po luknjah, ki so prikladne za vse drugo kot za človeško bivališče. Za uradnike sicer zida rudnik palačo, a za svoje delavce še nima denarja. Odenjali pa ne bomo poprej, predno se ne preseli zadnji rudniški delavec v rudniško poslopje. — Naše zdravstvene razmere so skrajno neugodne, za več kot 12.000 prebivalcev imamo le 1 zdravnika. Isti je marljiv, ne more pa vsega sam opraviti. Posebno smo čutili ta nedostatek pri zadnji epidemiji skrlic in tifuzi. Mogoče bi se bili pomrli otroci rešili smrti, če bi bila zdravniška pomoč zadostna. — Voditelja zagorske šole opozarjamo, da ne bomo več mirno gledali, če se bo še nadalje grdo ravnalo z otroci, posebno s proletarskimi. To je naš zadnji opomin!

Maribor. Javen shod NSS v Mariboru dne 16. t. m. je uspel prav krasno. Več sto tovarišev raznih poklicev je marljivo sledilo besedam poročevalcev. — Kot prvi je podal bivši podžupan tov. Iv. Roglič jasno sliko o težkočah, ki jih je imel klub naših tovarišev v občinskem zastopu. Razgalil je dem. socije in njihovega g. župana v upoštevanju važnih socialnih vprašanj, kakor tudi o malouvaževanju znanja drž. službenega jezika, uradništva mestne občine, ki se poslužuje še vedno nemščine. (Medklči: pfuj, sramota!). Govornik povdarja dejstvo, da je naš klub s podžupanom vred uvidevaljo, da s takimi ljudmi ni mogoče skupno delovanje, odložil vse funkcije v odsekih, ter stopil v opozicijo. Poslušalci so ta korak z odobravanjem vzeli na znanje ter izrekli klubu naših obč. svetnikov zaupnico. — Kot drugi govornik je nastopil vitarno pozdravljen tovariš narodni poslanec Ant. Brandner, ki je poročal o politični situaciji in povdarjal, kako zvito je znal izrabil Pašič demokrate in jim na vse zadnje dal brco, da so zleteli iz vlade. — Nadalje je pojasnil navzočim ugiibanje raznega časopisja, ki silka nastop naše stranke pri prih. volitvah, kar je le gola in neumna domišljija, kajti v naši stranki odloča ljudstvo, ne pa dva ali trije, kot je to navada pri drugih strankah. H koncu svojega govora je pojasnil tovariš poslanec zadevo o novem stanovanjskem zakonu ter na podlagi stenografskega zapisnika (ki ga je imel na mizi), dokumentarčno dokazal, da sta glasovala za ta zakon tudi člana posl. kluba SLS., gg. dr. Gosar in Sušnik. S tem je postavil poslanca Žebota in njegovo izjavo v krščanski »Straži« na laž. (Pfuj-klči po vsej dvorani). — Tako, gospodine Žebot, kako krščansko laž pa imate še v svoji poslaniški zalogi? Kdor drugemu jamo koplje sam vanjo pade! Shod je potekel razveseljivo in mirno. In daši je trajal 2 in pol ure, so navzoči kljub hladnemu vremenu v celoti vstrajali do zadnjega.

Sv. Pavel pri Preboldu. Pred par dnevi mi pride slučajno ena zadnjih številčk »Pravice« v roke, v kateri je bil tudi dopis iz št. Pavla. Ni sicer skoro vredno odgovarjati na pobalinsko nesramno zavite laži ki so nagromadene v tem članku, ker delavstvo itak samo ve, da je od prve do zadnje črke vse zlagano. Da pa ne bodo zunanji čitatelji te smrdljive cunje napačno mislili o nas, si vendar dovolim par opazk. Prvič smo radovedni, kje je tistih par uradnikov, ki imajo vse delavstvo v rokah? — Drugič, kje so tiste osebe, ki bi morale iz tovarne, če se ne bi slepo uklanjale tem par ošbam? Priznava pa, da se je res marsikaj doseglo z združenimi močmi. Da, da, z združenimi močmi, toda brez mlečno-zobih modrijanov, ki se jim še pozna, kje jim je visela šolska torbica, smo dosegli uspehe. Glede izvajanja terorja, pa bi utegnile kaj povedati osebe, ki so šle k št. Peterškemu »generalu«, naj prisili ženske pod svojim zvonom, da prestopijo k vam. — Kar pa se tiče »želje delavstva«, povemo enkrat za vselej, da ne smatramo za želje delavstva želja onih, ki so prišli v dotiko z »metlo«. Vse delavstvo pa opozarjamo na »Zaloško cesto« 1920, pa boste videli, kako »egiptovske lonce« imajo pripravljene za vas »krščanski socijalci«.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Za naše viničarje.

Umrl je dne 13. t. m. vrli pristaš naše viničarske organizacije, tovariš Jurij Krajnc iz Krčevine pri Mariboru. — Borno, trudapolno viničarsko življenje, ki so ga predvsem krivi brezsrčni delodajalci, mu je izkopal prerani grob. Bodi blagemu pokojniku zemljica lahka!

Viničarjem v vednost. V zadnjem času prihaja vedno več viničarjev povpraševati, če bi se smeli sedaj preseliti v kako boljšo viničarijo. Tako se je pripetilo, da je prišel v tej zadevi tudi viničar, ki se je pred tremi meseci preselil k novemu gospodarju. Njegova viničarija je namreč hišica starodavnega tipa, nizka z netlakovanimi prostori, okna 30 cm v kvadratu, da izgleda od daleč, kakor da je stena s palico predta. Hišna vrata so brez ključavnice, okenca brez šip, hlevi, da lahko vidiš skozi steno, itd. Vse to je obljubil gospodar F. R. popraviti. Toda, ker tega kljub rednemu opominjevanju ni storil, mu je viničar po § 18 viničarskega reda odšel. Gospodar, ki mu je siloma zadržal viničarsko knjigo, se je na poziv načelstva zglašil v naši pisarni. Rekel je, da »hecamo« viničarje, da nečejo ubogati in si kar na lepem zmišljujejo in odhajajo. In ko mu na kratko odgovorim, da se je viničar kot neorganiziraneec zatekel k nam po nasveti, če sme oditi ali ne, ker mu ne da popraviti stanovanja, se gospod F. R. obregne češ: »Ali mu naj morda sezidam vilo?« »Ne, gospod kmet,« mu rečem mirno in dostojno, »samo to mu dajte, kar ste mu pri nastopu obljubili, saj vam mora viničarjeva deca zmzniti, če ni šip v oknih.« Naj si pa kurijo, saj imajo drva!« me zavrne pobožni posestnik. »No in ponoči, ali naj tudi celo noč kuri in bdi?« Gospodar: »Naj si s »cotami« zamaši okna!« Jaz: »No, in če mu te ponoči kak fant odnese, kaj pa drugi dan oblekel?« Kmet: »Vi ste norci, pa tudi vsi vaši viničarji so norci, vrag naj vzame vse skupaj!« »Eh, gospod očka, ne smete biti tako hudi, da bi vse pogнали k vragu,« ga skušam tolažiti. On pa pravi: »Ja, če bo šlo tako naprej, pa naj vrag vse viničarje odnese!« »Kdo vam bo pa potem vinograd obdelal?« »E, pa naj ima še tistega, jaz si bom že kupil vina, če ga bom hotel piti!« »Slišite, ljudje božji, kaj pa če bi res vrag vzel vse, ki znajo obdelavati vinograde?« »Potem pa naj vzame še nas vse skupaj, pa je konec. Saj itak ni nič »luštnega« na svetu!« Torej rajši vragu vse, nego viničarju nekaj! In ker je mnogo takih slučajev, da so s praznimi obljubami nastavili gospodarji svoje viničarje ob času lanske jeseni, opozarja načelstvo organizacije, da sme vsak viničar po § 18 vinič. reda službo zapustiti v 14 dneh, ako mu gospodar tega ne da, kar je obljubil. Kajti ako viničar je trohice ne izpolni, ima takoj na hrbtu § 17 s 14 dnevno odpovedjo, ki konča s sodnijskim deložiranjem. — Enaka pravica in postava za vse! — Konrad Žnuderl, predsednik.

„BERSON“
gumijevi

podplati in podpetniki

prihranijo Vaši obutki
nad polovico popravil.

Glavna zaloga
DRAGOŽIN ROGLIČ

Maribor, Koroška c. 19, Zelef. 157

Izdelovalnica **KARO-čevljev.**

Montaža brezplačna.

Tedenske novice.

Občni zbor krajevné organizacije NSS za Kolizejski okraj je v nedejo dne 21. januarja 1923 ob pol 10. uri dopoldne v sobi tajništva NSS v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Položaj stranke pri volitvah v narodno skupščino. 2. Volitev odbora. — Tovariši, dnevni red je važen, zato pričakuje točne in obilne udeležbe — Odbor.

Vsem krajevnim organizacijam NSS. Načelstvo je te dni razposlalo vsem krajevnim organizacijam okrožnico z navodili za delo pri državnoborskih volitvah. Opozarjamo tem potom še enkrat vse krajevné organizacije, naj polagajo okrožnici veliko važnost in naj gredo takoj na delo. Obnem

opozarjamo vse krajevné organizacije, naj nam takoj pošljejo imena zaupnikov v volilnih odborih in predvsem naznanljivo varuše škrinjic. Tovariši! Pred volitvami smo, zato brez odlašanja na delo! — Tajništvo NSS.

V višji šolski svet sta imenovana kot zastopnika staršev za prihodnjo funkcijsko dobo dveh let naša tovariša Stane Vidmar kot pravi član in Janez Kranjc kot namestnik. Ker imata oba šoloobvezne otroke, bo vselej vedel vsak od njiju pri sejah višjega šolskega sveta, kaj mu je storiti na korist mladini in staršem. Čestitamo!

G. Fran Novak izstopil iz NSS. — G. Fran Novak, brivski mojstver v Mariboru, ki je na obrtniškem shodu v Celju pleđiral za dr. Kukovčev napredno fronto, je izstopil iz NSS ter na poziv stranke izjavil, da ostane izven strank. Z ozirom na svoj mandat v mariborskem občinskem svetu, ki ga je dobil na NSS listi, pa je izjavil, da mandata še ne odloži, temveč bo prej vprašal svoje tovariše obrtnike, ki so mu baje ta mandat priborili. Za naše somišljenike in tudi za ostalo javnost je potrebno važno vedeti, da g. Novak ne predstavlja mnenja NSS, ker od sedaj naprej ni več strankin član.

Volitve kandidatov v Pokojninski zavod za nameščence. — Glasovnice so različnih barv radi raznih skupin. V glasovnice se sme vpisati le označba liste — n. pr. nameščenci v ednici I. do V.: »Združeni zasebni nameščenci« ali »Strokovna in nadstrankarska lista«; službodajalci v I. ednici: »Združeni službodajalci« ali »Zveza denarnih zavodov«, v V. ednici: »Združeni poslodavci« ali »Združeni službodajalci«. — Glasovnica se naj potem tako zalepi, da ostane volilni odrezek prost, vloži v drugo kuverto z napisom: »Volilna komisija Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani« in odpošlje pod tem naslovom bodisi po pošti pravilno frankovana, bodisi po kaki osebi. V taki kuverti se lahko odda tudi več glasovnic. Službodajalec ima toliko glasov, kolikor je imel 5. decembra zavarovanih nameščencev. Če ima n. pr. 57 nameščencev, se mu izroči 5 glasovnic po 10 glasov in posebej še 7 po en glas. — Če se glasovnica pomotoma ni dostavila ali izgubila, sme volilni upravičenec z osebno legitimacijo zahtevati novo glasovnico. — Glasovnice prevzema edinole predsednik volilne komisije ob uradnih dneh od 9. do 13. ure, dne 5. februarja pa le do 12. ure.

Izdajanje potulh listov za izseljenje v ameriške Zedinjene države je ustavljeno. Glavni izseljeniški komisariat v Zagrebu razglašala namreč, da je glasom uradnega obvestila kvota za priseljenje v severoameriške Zedinjene države dosežena. V sled tega se do 1. junija t. l. v nobenem slučaju ne bodo izdajali vizumi za izseljenje v Zedinjene države.

Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z zamko »Peko« so najboljši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg šte. 20 in Aleksandrova cesta šte. 1.

Še žive med nami poštenjaki! Nekemu delavcu je bilo pred božičem ukradenih 7680 kron. Ko pride pred nekaj dnevi zvečer domov, najde na vratih svojega stanovanja prilepljeno pismo. Prijetno iznenaden potegne iz ovitka ves ukradeni znesek. — Pa recite, da nimamo poštenih tatov!

»Ubogi« akcionarij Trboveljske premogokopne družbe. Dividende Trb. premogokopne družbe znašajo za leto 1922 po 10 D. Leta 1921 je znašala dividenda 25 K. Iz tega je razvidno, da dela »Trboveljska« z »velikansko izgubo! Za vse te dobičke trpi producent rudar in pa konsument.

Kriminalna statistika v Berlinu. Berlinska policija je izdala za 1. 1922 statistiko, da je bilo v preteklem letu izvršenih v glavnem mestu nemške republike 200 roparskih napadov, 1000 tatvin po hotelih in raznih javnih zavodih; število aretacij radi raznih zločinov, pregreškov in prestopkov znaša 110.000. Samomorov je bilo 1200.

Naša mladina.

»Bratstvo« v Zagorju. Ustanovni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 21. t. m. ob 15. uri v kavarni »Černe«.

Za »Bratstvo« se je nabralo o priliki poroke tov. Matka Klavore Din. 22.— na nabiralno knjižico šte. 10. Darovalcem srčna hvala.

Brat Klofač jugoslovanski narodni socijalistični mladini!

Jugoslovanska narodna - socijalistična mladina je poslala s svojega ustanovnega glavnega zbora, ki se je vršil 26. novembra v Trbovljah, bratu Vaclavu Klofaču, sena-

torju čehoslovaške republike in ustanoviteljstvu narodne socijalistične stranke pozdravni dopis:

Osrednji izvrševalni odbor JNSM je prejel iz Prage sledeče zahvalno pismo:

Čenjeni bratje! — Mladi prijatelji!

Prisrčno se Vam zahvaljujem za pozdrav, ki ste mi ga poslali z ustanovnega zbornega zbora jugoslovanske narodne socijalistične mladine v Trbovljah. Ni mi Vam treba zagotavljati, da zelo skrbno zasledujem Vaše delo in da me enako kot Vas veselijo vsaki uspeh, ki ga dosežete. V mladini sem vedno videl jamstvo bodočnosti naše stranke, marveč tudi naših narodov. In srečen sem, če vidim, da je naša mladina ponos in nade naše stranke, da je jamstvo nadaljnega razvoja v prosih bratskih držav. Naloga mladine je, da gre na čelu našega gibanja ter pripravlja in vzgaja mlade žene in mlade može v duhu in programu onih velikih idealov, za katere delamo in za katerih zmago se borimo.

Zato me posebno veselijo vsaki spomin naše mladine in vsako poročilo o vspehu njenega dela.

Zahvaljujem se Vam, mladi prijatelji in bratje še enkrat za Vaš pozdrav in priključujem tudi svoj glas k Vašemu vzliku: »Naj živi slovanski proletarijat, naj živi narodno-socijalistična mladina!«

Z bratskim pozdravom

V. Klofáč I. r.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
1 švicarski frank stane	19.25	17.75
1 francoski frank stane	6.98	6.20
1 laška lira stane	5.00	4.55
1 češka krona stane	2.85	2.52
100 nemških mark stane	0.80	0.92
100 poljskih mark stane	0.42	0.50
100 avstrijskih kron stane	0.15	0.13
1 ogrska krona stane	0.04	0.04
1 bolgarski lev stane	0.67	0.65
1 romunski lej stane	0.58	0.49
1 dolar stane	102.50	92.75
1 angleški funt stane	474.—	436.—

Razpredelnico čitajte tako: Ako hočete kupiti 1 laško liro, morate dati zanjo ta teden 5 Din, prejšnji teden pa je stala 4.55 D.

Curiška borza:

	16. jan. švic. fr.	9. jan. franc. fr.
100 nemških mark stane	0.03	0.05
100 dolarjev stane	531.50	529.25
100 angl. funt. stane	2481.—	2450.—
100 franc. frank. stane	35.25	36.20
100 laških lir stane	26.10	25.65
100 čeških kron stane	14.80	14.50
100 ogrskih kron stane	0.20	0.20
100 romunsk. lejev stane	2.95	2.80
100 bolgar. levov stane	3.60	3.50
100 poljskih mark stane	0.02	0.02
100 avstrijskih K stane	0.0075	0.0075
100 dinarjev stane	5.30	5.60

Kakor je videti, so se ta teden dvignile vse valute, le nemška marka in naš dinar sta padla.

LISTNICA UPRAVE.

Prispevki za naš tiskovni sklad. Tov. Dragotin Roglič, Maribor 180 Din, Vladimir Kravos, Ljubljana 15 Din, člani kraj. org. Novo mesto, zbrani na prijateljskem sestanku 7. t. m. 50 Din, zbirka na seji ljubljanskega političnega kluba NSS dne 12. I. t. 1. 14 Din, zbirka na občnem zboru kraj. org.

v Ribnici 65 Din; skupaj 324 Din. Z zadnjic izkazano svoto Din 820.—.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik Anton Brandner.

Proda se posestvo z dobro idočo gostilno ob glavni cesti, po zelo ugodni ceni. Naslov pove upravništvo »NOVE PRAVDE«.

Gradbeno podjetje Ing. Dukić in drug Ljubljana, Bohoričeva ulica 20 se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela

Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie., Ljubljana
Pisarna: Emonska cesta 8. telef. interurb. 313. Tovarna: Erjavčeva cesta 2. nasproti dramskega gledališča. Telefon interurb. 294. Najmodernejša in največja tovarna moških dežij in fantovskih oblačil. Konkurenčne cene.

Kože divjih živali v mali in veliki množini kupujem skozi celo leto: D. Zdravič trgovina z usnjem Ljubljana Sv. Florijana ulica št. 9.

Modna trgovina A. Šinković nasl. K. Soss. Ljubljana, Mestni trg št. 19. Perilo za dame in gospode. Svila in modni nakit. Cene zelo zmerne.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD

Delniška glavica: Din 60,000,000.—
Rezerva: Din 30,000,000.—

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb

Amerikanski odio.
Naslov za brzojave: JADRANSKA.
Afilirani zavodi:
JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Naznanilo.

Tvrdka

Peter Kozina & K^o.
Tovarna čevljev --- Tržič, Gorenjsko je otvorila 20. decembra 1922, svojo drugo lastno prodajalno čevljev na drobno (en detail) na Aleksandrovi cesti 1.

Bonačev Beležni koledar
se dobi v vseh trgovinah s papirjem ali se pa naroča direktno v tovarni
Iv. Bonač sin, Čopova cesta št. 16.
Cena Din 15.—, s pošto Din 19.—.

Antikvarijat, knjigarna **Hinko Sevar** Ljubljana, Stari trg 34 kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah

A. LEČNIK juvelir in urar. CELJE, Glavni trg 4.

Za vsa plesarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča **Tone Malgaj** Ljubljana Kolodvorska ulica št. 6.

Pozor! Ivan Bahovec, Ljubljana Sv. Jakoba trg 7. Papir, galanterija, pisarniške potrebščine in vsakovrstne ra. glednice.

JOSIP PETELINC Ljubljana, Sv. Petra nasip 7 (blizu frančiškanskega mostu). Kravate, srnjce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje

Zimska sezija! Velike množine zimskih blaga ravnokar došle. **A. & E. Skaberne** Ljubljana Metni trg 10.

JOSIP JUG LJUBLJANA, Rimska c. 16 PLESKAR in LIČAR za stavbe in pohištvo se priporoča sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršitev točna, cene zmerne. Za vsa izvršena dela jamči dve leti.

SANKE! SMUČI! Tovarna **Stane Vidmar** Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 75 Telovadne, športne in igralne potrebščine. — Železne konstrukcije, transportne naprave I. t. d.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900 || Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150.000.000.— || Ustanovljena 1900

Cekovni račun št 10.509.— Brzojavni naslov; BANKA, Ljubljana. — Telefon št 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — — — Obrestuje vloge najugodnejše. — — — Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

ZALOGA ČEVLJEV DRAGOTIN ROGLIČ lastnega izdelka : I. nagrada in zlata kolajna obrtne razstave, Maribor 1922. **„KARO“** Varstvena znamka.

O. BERNATOVIC Ljubljana, Mestni trg 5. Konfekcijska trgovina

Enotna fronta delovnega ljudstva.

Dne 14. t. m. sta se vršila v Zagorju in Trbovljah rudarska shoda. — Na teh shodih je poročal g. Stefanović, govorilo pa je še več drugih govornikov. Sprejeta je bila sledeča resolucija:

Z ozirom na politično strokovno in gospodarsko razcepljenost delavnih mas Slovenije, kar ima za posledico brezpravnost in izigravanje proletarijata ter njegovo gospodarsko zaslužjevanje, se obrača rudarski proletarijat, zbran na shodu dne 14. januarja v Zagorju na ves proletarijat Slovenije s sledečim pozivom:

1. Zahtevamo, da se sestavi enotna fronta med skupino okoli »Delavskih Novic«, socialisti na Štajerskem, socialisti okrog »Zarje« in »Napreja«, krščanskimi in narodnimi socialisti na političnem, gospodarskem, strokovnem in kulturnem polju.

2. Enotna fronta med temi socijalističnimi grupami se ima postaviti na podlagi razrednega boja za zboljšanje življenjskega položaja vsega delovnega ljudstva, s končnim ciljem osvoboditve dela izpod kapitalizma z jasno začrtanim in dosegljivim akcijskim programom.

3. Pozivlja se proletarijat ostale Jugoslavije, da v istem smislu postavi enotno fronto med delovnim narodom in stopi čimprej v stik z grupacijo v Sloveniji.

4. Tiste pristaše in voditelje posameznih skupin, ki bi bili proti enotni fronti proletarijata v smislu gori navedenih točk, smatra rudarski proletarijat za razdirače in zločinca nad delovnimi množicami, ki hočejo iskati potom od kapitala izmозganega proletarijata svoja korita.

5. V slučaju, da se voditelji katerekoli našete stranke, oziroma skupine ne bi hoteli ujediniti v smislu gori navedenih točk, pozivljamo celokupni proletarijat Slovenije, da preide preko dotičnih voditeljev na dnevni red za enotno fronto delavcev, kmetov in nameščencev.

6. Resolucija naj se priobči v vseh delavskih glasilih.

7. Da se bo naša resolucija upoštevala, pooblašamo in delamo odgovorne sodruga Čepina, Benedika, Salamona in Stefanoviča, da jo pri skupnih sestankih uveljavljajo in nam o uspehu poročajo.

Dovolj je bilo bratomornega klanja! Živela enotna fronta delovnega ljudstva!

Objavljamo resolucijo brez komentarja. Povdarjamo pa, da je za skupen nastop vsega duševnega in ročnega proletarijata dana možnost, ako voditelji raznih struj mislijo resno in odkrito. Narodno-socijalistična stranka je varujoč svoj načelni program bila ivedno za solidaren nastop. Končno bo pa odločal o njegovem nastopu izredni strankin zbor.

Razkosana Julijska krajina.

Mussolinijeva vlada zatira slov. živeli, kjer in kakor le more. Sedaj je razdelil Jul. krajino tako, da niti Lahom ni prav, kako šele našim bratom, katere skuša Lah s tem raznaroditi. Razdelitev je sledeča: K furlanski provinci z glavnim mestom Videm (Udine) so prideliili goriški, gradiščanski, tolminski in trbiški okraj. Tržaški provinci z glavnim mestom Trst pripadejo Gradež, tržiški (Monfalcone) okraj, potem Milje, od Krasa pa sodni okraj sežanski s postojnskim okrajem, od komenskega kraškega

okraja pripadajo Trstu slovenske občine Mavhinje, Slivno, Šempolaj in Nabrežina, te pa radi tega, da ni pretrgana vez s Trzicem. Tržaški provinci je dodeljena tudi Idrija, dočim spada Vipavska dolina pod Furlanijo. Ilirsko Bistrico so prideliili istrski provinci, katere glavno mesto je odslej Pulj in ne več Poreč. Poreški Italijani so seveda proti degradaciji dosedanega glavnega mesta Istre energično protestirali, toda Mussolini jim je brzovjavno ukazal pokorščino in molk, češ da se je preureditev izvršila radi potrebnega narodnega reda. Naši zaslužjeni bratje so se o priliki razkosanja Julijske krajine zadržali povsem mirno. Tudi demonstracij proti razdelitvi, ki so bile posebno burne v Gorici, se niso udeležili. — Namera laške vlade je jasna: na vsak način hoče, da okraji s pretežno večino slovanskega življa ne tvorijo ene celote, čeprav teže geografsko in gospodarsko skupaj, temveč da se jih spravi v kolikor mogoče večjo odvisnost od že bolj poitalijančenih centrov.

Za smeh in kratek čas.

V posredovalnici za ženitve: »Ali je pa gospod, katerega mi priporočate kot bodočega soproga, tudi dovolj izobražen?«

»Seveda in še kako! Saj zna plesati najmodernejshe plesе.«

Praktičen soprog. Ona (stoji pred izložbenim oknom modne trgovine in občuduje slavniki najnovejše mode): »Oh, Vlado, tegale pa nobenega!«

On: »No, potem raje nobenega!«

Dva neodločna. Ona: »Vaša ženitna ponudba mi je v veliko čast; prosim pa za 8dnevni rok, da se odločim!«

On: »Hm, hm... Da Vam morem dovoliti zaproseni rok, potrebujem 14 dni za premislek...!«

Ni v zadregi. »Ali mi veš povedati, kdo je bil Platon?«

»Izumitelj po njem nazvanega razmerja.«

»Mladi gospod, vi hotete torej postati moj zet?«

»No — tega pa ne! Toda, ker nameravam poročiti vašo hčerko, se bom temu naslovu vsekakor težko izognil.«

Zelo bogata, pa istotako skopa, že starejša gospodična je imela navado, da si je pri družabnih sestankih s pravniki, zdravniki itd. med zabavnim razgovarjanjem pridobivala cenene nasvete. Nekega dne naleti na izprehodu na znanega zdravnika; takoj mu prične tožiti o svojih nadlogah rekoč: »Čutim se tako utrujeno in zmučeno, da komaj še hodim. — Gospod doktor, katerega sredstva naj se poslužim, da si olajšam svoje stanje?«

»Vozite se«, odgovori zdravnik in nadaljuje svojo pot.

V večji družbi vpraša dama misljonarja, ki je že potoval križem sveta: »Kaj neda, da so divjaki z vami tudi vljudni?«

»Seveda«, odgovori misljonar, »neka-teri so bili zelo vljudni — večina celo tako, da me je hotela kar pojesti.«

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.) (Nadaljevanje.)

Prišel je čas, ko je navadno Tom nastopal svojo službo, če je kapitan napovedal vožnjo.

Podala se torej v klet, ki je bila prirejena v pristanišče. Na stopnicah je že stal kapitan s krinko ter zrl na svojo električno razsvetljeno ponornico. Uljudno ga pozdravi krmar.

»Tom, danes vam bom delal pri krmarenju družščino. Poskusiti hočem na Terorju neko novo iznajdbo.«

Tom pogleda nehoté na Teror, ali ne opazi nič novega na smodki podobni ladj. Kapitan že stopa po ozkih stopnicah na krov, hitro mu sledi krmar. Že sta v krmarjevi izbici.

Med šumenjem in vršenjem se spusti Teror v globino in zdrkne hitro v sredo Temze. S krepko roko vodi Tom krmilo. Takoj zapazi, da vodi kapitan, ki daje danes navodila, ponornico v nenavadni globini. Krmar celo čuti, kako semtertje podrsne jekleno ograjbo ob dno reke. Tudi brzina je bila prav nezadnja in ko se je približal čoln, čegar pot je zasledoval kapitan na karti, v okolico Whitechaple-a, obstoje malone stroji. Njihova moč je le tolika, da se more Teror mirno vzdržati v strugi.

Kapitan da novo povelje. Takoj se vzdigne polagoma čoln do vodne gladine. Električna svetilka, ki je dotlej razsvetljevala vodo, ugasne, ostane le sij žarnice, ki razsvetljuje krmarjevo celico.

Začuden opazuje Tom, kako odpira kapitan na stropu zaklopnico, ki je do sedaj še opazil ni. Še bolj se čudi, ko pritrudi v odprtino omarico, na katere spodnji steni se je nahajalo zrcalo.

Mož s krinko se vstopi pred zrcalo in ga mirno opazuje. Tudi Tom pogleda vanj in ostrmi. V steklu se zrcali površina Temze okoli Whitechaple-a; sicer je podoba zelo majhna, vendar povsem razločna — svetilke, ki se zrcalijo v vodi. Še več se vidi v čudovitem zrcalu. Ogromne ladje, ki leže leno ob bregu, na gladini reke pa nešteto ladjic, ki švigajo semtertje.

Vse to vidi Tom in še več. Kaj lahko spozna te ladjice, bili so parniki londonske policije!

Ko pogleda svojega kapitana, ki zre venomer v ogledalo, vidi, kako se zaničljivo posmehuje pod svojo krinko. Kmalu nato odstrani kapitan svoj aparat ter zapre zaklopnico.

Tiho, brez najmanjšega šuma se pogrezné Teror malone do dna.

»Sedaj domov!«

Tom takol uboga. Električni žarnik, ki naj kaže krmarju pot, vzplamti. Kmalu se

pokaže rdeč žarek, znamenje, da se bliža pomornica svojemu pristanišču. Čoln zavije pod oboke, takoj je v kleti in že se prikaže na površju.

Takoj izstopi kapitan in se poda v krasno opremljene pritlične prostore. Zamišljen sede: »Ni dvoma, moji ljudje so dobro volunili. Policijski parniki iztičejo po vodi, ker mislijo uradniki, da prihajam s čolnom v Whitechaple. Kajti, da imam tako ladjo, se jim sigurno ne sanja. Mogoče pa je le kdo opazil med vožnjami mojo električno luč? Vendar tega ne morem prav verjeti. Teror vozi vedno tako globoko, da ni mogoče videti v že tako kalni Temzi svetlobe. Sedaj je treba policijske parnike varati ali se pa sploh ne morem izkrcavati v Whitechaple-u, kajti Teror ne sme nikdo videti. — Za to skrivnost ne sme policija izvedeti nikoli!«

Razburjen vstane s svojega sedeža in hodi po sobi.

»Ali se naj vendar držnem? Na mestu, ki ga poznam, bo peljal mimo kvečjemu od časa do časa le po en parnik, ki bi pa le mogoče zadel ob jeklene stene mojega Terorja in skrivnost bi bila izdana. Kaj pa — če bi se proti temu zavaroval? Kaj — če bi zaril Teror svoj kljun v sovražni čoln ter ga potopil?!«

»To ti je misel! — Moštvo bo splavalo, od vseh strani bodo prihiteli čolni na pomoč, medtem bom lahko mirno izstopil v Whitechaple-u in izvršil svojo osveto. Da, da, tako bo — tako se mora posrečiti!«

Takoj zapusti hišo ter se urnih korakov poda po Nabrežni cesti na zapuščeni vlačilec, kjer so se zbirali tovariši.

Topot je sedel v kajuti en sam mož. Ko vstopi vodja s krinko, spoštljivo vstane. Bil je nam znani krovce.

»Dobro, da naletim na vas. Jimovo pismo sem prejel. Radoveden sem, če si bo mogel s ključem in pilamj pomagati.«

»Sigurno, gospod, Jim je mož, za katerega se ni treba bati.«

»Dobro, počakajmo nekaj dni, če ne izvemo dotlej nič o njem, ga bo treba na drug način rešiti.«

»Pripravljen sem storiti vse, kar zahtevate od mene, gospod!«

»Sedaj nekaj drugega,« povzame vodja. »Se je kdo od tovarišev zanimal čemu kar mrgoli v Whitechaple-u policijskih ladj?«

»Da, gospod; tako je, kot sem že zagnil poročal. Ker skočite vselej v Temzo, sklepa iz tega policija, da imate na razpolago čoln, s katerim se rešite pred zasledovalci.«

»Pretkanci,« se roga mož s krinko, »česa vsega ne domnevajo! — Ne vprašam po tem, ali vendar ne morem pregnati misli, na kako izdajo.«

Krovce skoči pokonci!

»Izdaja, gospod? Nikdar, na nas se lahko zanese. John je bil edini, ki je bil zmožen take lopovščine — tega pa je doletela usoda.«

Vodja zre mrko v tla.

»Saj veste, da kaj takega ne maram, vendar sem naredil v tem slučaju izjemo. Bil je silobran, ki nas je prisilil k temu.« — Oba molčita.

»Policijski parniki vozijo le v okraju Whitechaple, ni res?«

»Da, gospod.«

»To je čudno! Saj vendar nisem pisal, da se bo zopet kaj zgodilo!«

»O, to lahko pojasnim. Polcija tako pazi radi umora v zapadnem delu mesta.«

»Ha, da bi poznal tega nesrečneža, ki je to storil!« vzdikne vodja z grozečim glasom. »Umor je bil izvršen, da bi zvalili ta brutalni čin name. In posrečilo se je ničvrednežu, saj ves London verjame, da sem jaz tisti, ki sem umoril nedolžno žrtev.«

»Da, gospod, tako je!«

»So bila res vsa naša poizvedovanja zama? Ne ve nihče, kdo je bila tista deklica?«

Krovce samo odkima.

»In vendar moram najti morilca! Nikakor ne pustim, da bi se me sumničilo. Dekle, ki je bilo umorjeno ni bila vlačuga in govori se sedaj, da je postal Jak surov, krvolochen hudodelec.«

»Gospod, zanesite se na nas. Saj ne bo prvič, da bomo prekrizali najboj prebrisanega načrta. Zato bomo našli tudi moža, ki je neznanu ubil na tako grozovit način!«

»Sedaj pa moram oditi. Pazite torej na Jima in skušajte poizvedeti, če se je že poskusil rešiti. Naša dva preoblečena tovariša na policiji bosta sigurno kmalu izvedela, kaj počne Jim. Če je poskusil uti, pa se mu ni posrečilo, se bo kmalu izvedelo.«

»Seveda, seveda, gospod.«

»Bodite torej pripravljeni, da mu priskočite, če treba. Moj najstarejši in najzvestejši tovariš je in odkar je Bob mrtev, ne morem ostati brez njega, pa če bi moral sam v jetnišnico ponj!«

Nato potisne širokokrajni klobuk na čelo, pokima prijazno krovcu ter zapusti urno kajuto.

»Prokлетo, to je mož,« mrmra krovce. »Samo da bi mu mogel storiti kako posebno uslugo, da bi pridobil njegovo popolno zupanje — to bi bil srečen!«

Na policijskem parniku.

V zelo temni noči korakajo tri osebe po cesti, ki pelje od glavne policijske stražnice k Temzi. Dva izmed njih sta možka, tretja je ženska. Slednja je zavita v velik plašč. Trojica šepče med seboj kot bi se bala, da ne bi kdo nepoklican vjel kake besedice.

»Danes se bomo pač precej zakasnili, Davis,« meni eden možkih, visoke postave, ogrnjen v plašč, ki priča, da je policijski uradnik.

»Gotovo, Vaša milost, kajti kakor nas je poučila gospodična Gordon, je zapazila skrivnostno svetlikanje v vodi šele po polnoči.«

Šef kriminalne policije, tajni policist Davis in Molly Gordon so bile namreč osebe, na poti k reki.

Ni jim bilo treba dolgo hoditi, že pri prvem ovinku so bili na široki obrežni cesti.

Svetloba velike plinove svetilke je razsvetljevala širok kameniti prostor na bregu in prav dobro se je videl presledek v obrežni ograji. Tu so peljole kamenite stopnice k vodi.

Spodaj pa šumi in praskeče, iz dimnika ličnega policijskega parnika se dvigajo celi oblaki dima. Na malem parniku pričakuje prišlece nekaj policijskih uradnikov, da se od tod odpeljejo v Whitechaple.

Kriminalni šef oprezno stopa po kamenitih stopnicah, Davis in Molly Gordon mu sledita.

»Je vse v redu?« vpraša uradnik.

»Vse, Vaša milost!«

»Torej naprej!«

Iskre završe iz parnikovega dimnika in v nekaj trenutkih nato zleti mali parobrod liki pšica po temnih valovih.

Kriminalni šef, Davis in Molly se vsedejo na spodnjem delu parnika. Molče se uglobi vsak v svoje misli, dokler jim polagoma ne izginejo izpred oči velike plinove svetilke na obrežju.

»Polagoma naprej!« zapove policijski šef. — Nato se obrne k vohunki, ki je pozorno motrila reko.

»Ob levem bregu ste zapazili svetlobo, gospodična, če se prav spominjam?«

»Da, gospod, prav blizu brega se je pomikala in je napravljala vtis, kot bi izhajala od zelo velike svetilke, pritrjena na vzilo.«

»Dobro, dobro, tu so že tudi drugi parniki.«

Iz lahke megle nad vodo se prikazujejo rdeče in zelene svetilke kot oči velikanskih pošasti. Približujejo se svetlemu siju signalne svetilke bližajočega policijskega parnika.

Kriminalni šef prejme po vrsti iz vsakega parnika poročilo o izvršenih opazovanjih:

»Ničesar sumljivega nisemo opazili, gospod!« —

To je trajalo nekaj časa, dokler niso vsi policijski parniki oddali svojih poročil.

Nato so se parniki naglo zopet podali na svoje postojanke, dočim je parnik, na katerem je bil policijski šef, plul z rečnim tokom.

Molly pokaže na bližnji most.

»Na tem mestu sem zapazila čudovito svetilko. Plazila se je mimo onih vsidranih ladj in se nato precej hitro pomikala mimo mene.«

Sedaj prekine Davis pogovor. »Da, gospodična, niste se motili, kajti tudi v krčmah pri luki se že mnogo govori o tajinstveni luči. Vendar pa še vseeno ni ugotovljeno, da se nahaja na parniku s to čudno svetilko, v resnici tudi Jak.«

(Dalje prih.)

Internacionalni socialistični kongres.

Izvrševalna odbora londonske in dunajske internacionale (II. in II½ internacionala) sta imela 5. in 6. januarja 1923 v Kölnu posvetovanje, na katerem sta sklenila izdati **poziv na socialistično delavske stranke vseh držav**. Poziv opisuje uvodoma razkroj socialističnih strank med vojno in po vojni, povdarja nadalje vedno drznejši nastop reakcije in nujno potrebo, da se socialistične stranke zopet združijo. Razveseljivo je že dejstvo, da v najnovejšem času razkroj ponehuje in da so se začele združevati socialistične struje v skoraj vseh deželah. V nekaterih deželah, kakor n. pr. v Nemčiji, je združitev že izvršena, v drugih ni več daleč do nje.

Le komunisti delajo namenoma proti združitvi proletarijata. Z njimi je zaenkrat vsako skupno delovanje nemogoče. Do sedaj so bile vse konference za združenje proletarijata, katerih so se udeleževali tudi komunisti (III. internacionala), brezuspešne. Radi tega je delavski strokovni kongres s sodelovanjem Moskve nemogoč; da se pa pride bližje potrebnemu cilju in da postane proletarijat zmožen za boj, ni drugega pota, kakor da se skliče kongres socialističnih delavskih strank.

Odgovarjajoč temu položaju sta ukazali (londonska in dunajska) internacionalni ekzekutivi podpisanemu odboru, da izvrši vsa preddela za

Internacionalni socialistični delavski kongres,

ki se bo vršil

dne 21. maja 1923 v Hamburgu,

in ki bo trajal šest dni.

Odbor se je pečal 5. in 6. januarja t. l. z organizacijo tega kongresa in predlaga sledeči provizorični dnevni red:

1. Imperijalistični mir in naloge delavskega razreda.

2. Internacionalni boj proti internacionalni reakciji.

3. Akcija socialističnih delavskih strank za osemurni delavnik in internacionalne socialne reforme.

4. Organizacija internacionalnega proletarijata.

Nova internacionala ne more biti delo enega odbora ali posameznih strank. Ona se more roditi le, ako se prilagodi procesu socialističnih strank. Ta proces prilagoditve, v katerem se more doseči sporazum razumevanja, bo rabil precej časa. Internacionalna organizacija delavskega razreda v trenutku ustanovitve ne more biti plod principijelnega sporazuma vseh v njej združenih strank, ona pa je eden najvažnejših predpogojev, da se bo mogoče približati sporazumu. Stranke se naj polagoma sporazumejo med seboj; da pa bo to mogoče, se povabijo stranke, ki imajo smisel za skupno delo in od katerih je pričakovati, da

bodo delo uspešno končale. Podpisani komite vabi torej na hamburški kongres stranke, ki

1. vidijo svoj cilj v odpravi kapitalističnega produkcijskega načina in sredstvo osvoboditve delavskega razreda v razrednem boju;

2. razumevajo v enotnosti strokovnih organizacij, ki jih zastopa internacionalna strokovna zveza v Amsterdamu, neoporečno zahtevo uspešnega razrednega boja;

3. pripoznajo resolucijo haaškega svetovnega mirovnega kongresa o nalogah delavskega razreda v boju za mir in proti vojni nevarnosti in ki hočejo, da se razjasni, kako mora postopati proletarijat v slučaju vojne.

4. ki razumevajo naloge internacionalne organizacije tako, da jih ima vršiti ne le v mirnem času, temveč tudi v slučaju vojne;

5. ki so voljne, da po ustanovitvi socialistične internacionalne ne vstopijo v nobeno drugo politično internacionalo, ki je izven socialistične internacionalne.

Poziv je podpisan od komiteja: Abramovič (Rusija), Adler (Avstrija), Bracke (Francija), Crispin (Nemčija), Henderson (Anglija), Shaw (Anglija), Stauning (Danska), Vandervelde (Belgija), Wallhead (Anglija), Wels (Nemčija).

Dr. M. Rostohar:

Narodnost in internatijonala.

V življenju se vedno dogaja, da se teorija in praksa popolnoma ne krijeta. To nesoglasje, ki ga je treba odkrito priznati, se pogosto kaže tudi med socialističnimi teorijami in prakso socialističnih strank. Tu se hočem dotakniti le ene točke, to je mednarodnostnega načela v socializmu. Kakor znano, vse struje, ki pragmatično temelje na marksizmu, izpovedujejo v teoriji načelo mednarodnosti. Od tega načela pa se njihova praksa očitno oddaljuje, tako da jo je le s težavo mogoče razločevati od prakse nacionalističnih strank. Ta pojav v razvoju socialistične prakse je tako pravičen pojav, da se ga ne more smatrati za »lapsus« socialistične taktike. Zgodovina socializma menda ne pozna gibanja, ki bi bilo radikalnejše in doslednejše v svoji praksi, kakor je boljševizem na Ruskem, in vendar je politika sovjetske Rusije v praksi ruska, narodna, ne pa mednarodna. Vidimo, da se sovjetska Rusija že ob svojem porodu bojuje na zapadu proti Poljski, da obvaruje rusko domovino pred tujo okupacijo. Ravno tak je bil na vzhodu boj Rusije proti Kolčakovim in Wranglovim četam, njen nacionalni boj proti tujcem, zato v vrstah sovj. vojske takrat niso bili le boljševiki, ampak tudi neboljševiki, ruski ljudje, ki so hoteli pregnati tujce iz svoje domovine. Ruski proletarijat, ki je bil do svoje revolucije zelo mednarodno razpoložen in internacionalno

orijentiran, po vspešni revoluciji ni postal le gospodar vse politične moči v veliki Ruski državi, ampak si je obenem vstvaril v Rusiji svojo domovino. Čez noč in nevede se je prebudila v njem narodna ruska zavest, ki se danes pri vsaki priliki pojavlja v politiki sovjetske Rusije. Vse diplomatske akcije sovjetske vlade na raznih zapadno-evropskih konferencah so temu nepobiten dokaz. Rusija v letih 1917 in 1918, ko je torej še divjala svetovna vojna, proglašala, da je na vojnih akcijah evropskih narodov desinteresirana, ta Rusija povdarja sedaj, da ima svoje nacionalne interese na ureditvi evropskih razmer, da hoče biti na vseh konferencah zapadnih velesil udeležena in da hoče na njih sodelovati in sodočločevati. To je velikanski skok — naprej ali vstran, kakor se vzame. Moje naziranje pa je, da se je sovjetska Rusija narodno prerodila in vse kaže, da socializem sovjetske Rusije stoji danes že na lastnih nogah. Ugotovljena so torej dejstva, ki nam dokazujejo, da se je sprva internacionalen, ali pravilneje rečeno nenaroden boljševizem tekom zadnjih let v svoji praksi bistveno odmaknil od marksizma, iz katerega je teoretično izhajal.

Če se pa vprašamo, kaj je bil vzrok temu, tedaj je mogoče dati na to vprašanje več odgovorov, zakaj na gotove posledice deluje lahko več vzrokov. Toda med temi je eden vedno odločen in bistven. Za takega pa smatram rusko dušo, ki se je v boljševiškem proletarijatu prebudila kakor hitro so padle okoli z njegovih rok. Ruski proletarijat se je začel šele po socialni revoluciji duševno, to je kulturno zavedati.

Njegovo duševno življenje je bilo rusko. Vzklilo je na ruski zemlji, katero začne ruski proletarec spoznavati in ljubiti kot — svojo domovino. Sovjetska Rusija je danes narodna država, njena politika na zunaj ni mnogo manj narodna, kakor je politika kake druge evropske države. To pa je ne ovira, da ne bi iskala stikov z ostalimi socialisti po cellem svetu. V tem ni nikakega protislovja. Sovjetska Rusija je prišla polagoma do spoznanja, da mora biti politika tudi proletarske države zasnovana na narodni podlagi, ako hoče doseči trajne uspehe za socialistični pokret. Lenin in Trocki povdarjata, da je kultura duševna podlaga, na kateri se dajo uresničiti socialistični ideali. Razume se, da ta podlaga more biti za ruskega človeka samo ruska kultura. Narodnost je sila, ki zamore socializmu le koristiti, ako se jo usmeri njemu v prid. Ne kaže pa je zametavati kot monopol kapitalistične ideologije.

Bila je največja napaka, katero je zakrivil marksizem: da je idejno silo narodnosti prepustil kapitalizmu, da jo je eksploatiral v svoje namene — in v neizmerno škodo delovnega ljudstva.

Narodnost v socialističnem pojmovanju je šele pravi temelj **mednarodnosti**, ki jo je mogoče prav pojmovati le kot solidarnost med narodi. Marksistič-

no naziranje, da je narodnost ideologija kapitalizma, je življenje odvrlo in vreči ga bo treba tudi iz socialističnih teorij v interesu celokupnega proletarijata, da najde zopet stik z narodno celoto, v kateri živi in snuje svojo bodočnost, ne da bi se mu bilo treba radi tega odreči solidarnosti z ostalim proletarijatom sveta.

Važno za delodajalce in njihove uslužbence.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega opozorila: Ker je minister za socialno politiko štatut Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril, se prispevek za bolniško zavarovanje, ki je dozdej znašal v celokupnem iznosu (za delodajalca in delojemalca skupaj) 5%, na podstavi § 197 tega štatuta počeni z dnem 1. januarja 1923 zviša na 6% zavarovanega zaslužka (mezde). Od tega prispevka plača delodajalec kakor doslej polovico, to je 3%, drugo polovico pa ima pravico odtegniti od plače (zaslužka) delojemalca. Z istim dnem se uvede na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 7. decembra 1922, št. 10.810, prispevek za Borzo rada v višini 5% celokupnega bolniško-zavarovalnega prispevka (delodajalca in delojemalca skupaj). Tudi ta prispevek plačata po polovici delodajalec in delojemalec tako, da odpade na delodajalca 211/2%, druga polovica se pa lahko odtegne od zaslužka delojemalca. — Prispevek za zavarovanje za slučaj nezgode se na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922, št. 8507, počeni z dnem 1. januarja 1923 zniža od dosedanjih 8% na 6% zavarovanega zaslužka in ga plača kakor doslej delodajalec v celoti. Prispevek za slučaj nezgode znaša torej od napominanega dneva dalje za vsakih 100 dinarjev zavarovanega zaslužka (mezde) tolikokrat po 6 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je v zavarovanje priglasi obrat (podjetje, gospodarstvo, gospodinjstvo) uvrščen, kar je razvidno iz uvrstitvenega odloka, ki ga je vsak delodajalec dobil oz. ga bo še dobil. O navedenih spremembah bodo vsi delodajalci še posebej obveščeni. — Kakor znano, se deli zavarovani zaslužek po zakonu o zavarovanju delavcev v 17 mezdskih razredov, na podlagi katerih se izračunavajo in predpisujejo v plačilo vsi zgoraj napominani prispevki. Vsi prispevki se bodo predpisovali detajlirano na skupnem plačilnem nalogu. Vsled silnega navala dela in pomanjkanja osebja se je predpis prispevkov za minule mesece poznil, da mnogi delodajalci še niso dobili plačilnih nalogov; ker se je sedaj osebje pomnožilo, bo mogoče, da bodo prispevki za dobo do konca leta 1921 predpisani in plačilni nalogi zanje do najpozneje 31. januarja 1923 vsem delodajalcem dostavljeni. Po dovršeni reorganizaciji Okrožnega urada bo urad izdajal plačilne naloge, iz katerih bodo razvidni prispevki za vsakega delojemalca posebej.

F. A. Mignet:

Zgodovina francoske revolucije.

1789—1814

Od 5. maja do noči 4. avgusta 1789.

Pregled: Otvoritev skupščine državnih stanov. — Naziranje dvora, ministrstva, raznih skupščin v kraljevini o državnih stanovih. — Pregledovanje in presoja pooblastil; vprašanje, ali naj se glasuje po stanovih ali po glavah. — Stan prostakov (tretji stan) se proglasi za narodno skupščino. — Dvor da zapreli stanovsko dvorano; prisega poslanecv tretjega stanu. — Večina duhovniškega stanu pristopi k prostakom. — Kraljevi svet 23. junija. — Naklepi dvora; dogodki 12., 13. in 14. julija; Neckerja odslove; upor v Parizu; ustanovitev narodne garde; obleganje in osvojitve bastije (bastille). — Posledice 14. julija. — Sklepi v noči 4. avgusta. — Značaj ravno izvršene revolucije.

5. maj je bil dan, ki je bil določen za otvoritev državnih stanov. Dan preje se je vršila cerkvena svečanost. Kralj, njegova družina, njegovi ministri, poslanci vseh treh stanov so se podali v svečanem izprevodu iz cerkve Notre Dame (Notrdam) v cerkev sv. Ludovika k otvoritveni službi božji. S precejšnjim dopadanjem je zrl ljudstvo na to narodno svečanost, ki jo je Francija že

dolgo pogrešala. Izgledala je kot neka-ka veselica. Neizmerne množice so se sešle od vseh strani v Versailles-u (Verseju); vreme je bilo krasno in okolica je bila bogato okrašena. Zvoki godbe, dobrota in veselje na kraljevem obličju, ljubkost in plemenito kraljičino obnašanje, predvsem pa skupne nade so navduševale vse prisotne. Trpk se je občutila etiketa*, noša in činovna vrsta stanov iz l. 1614. Duhovščina v talarjih, velikih plaščih ter z baretom** ali v vijoličasti obleki s korarsko srajco je zavzemala prvo mesto. Za njo je prišlo plemstvo v črni obleki, telovnik in našitke iz zlatega blaga, robec okoli vratu iz čipk in s privihanim klobukom (kakor v času Henrika IV.) z belim perjem. Naposled je sledil skromno tretji stan v črnih oblačilih, kratkih plaščih, z muselinastimi*** ovratnimi robci, brez perja in vrvic na klobukih. Tudi v cerkvi je vladal isti red glede prostorov za tri stanove.

Drugo jutro se je vršila kraljeva seja v mali veselični dvorani (salle des menus). Tribune v polkrogu so bile nabite gledalcev. Po vrsti, ki je bila določena l. 1614 so klicali poslance ter jih

* Dvorjanske navade, oz. predpisi za občevanje na dvoru.

** Kapa, pokrivalo.

*** Tkanina iz bombaževine.

nameščali. Duhovščino so postavili na desno, plemstvo na levo, tretji stan (prostake) pa nasproti kraljevemu prestolu v dvorani. Živahno so bili pozdravljeni poslanci iz pokrajin Dauphine (Dofné), Crépi-en-Valois (Krepánvaloá), h katerim je spadal tudi vojvoda orleanski in te iz Provence (Provance). Tudi Necker je bil oduševljeno pozdravljen. Ljudstvo se je kazalo naklonjeno vsem, ki so pripomogli k temu, da so bili sklicani državni stanovi. Ko so se namestili poslanci in ministri, se pojavi kralj s kraljico, princi in sijajnim spremstvom. Dvorana je odmevala pohvalnih vzklikov. Ludvik XVI. se vsede na prestol in kakor hitro se pokrije, se pokrijejo vsi trije stanovi istočasno. Prostaki so se ravnali, proti običaju starih stanov, brez obotavljanja po vzgledu plemstva in duhovščine; časi, ko je moral stati tretji stan odkrit in je smel govoriti le kleče, so minuli! Tišina zavladala po dvorani, vsakdo pričakuje, da izpregovori kralj. Ljudstvo je bilo radovedno slišati, kako naziranje ima vlada o stanovih. Namerava li novo skupščino prisposodljati stari, ali ji hoče pripoznati njeno vlogo, ki ji je pripadla vsled državnih potreb in važnosti okoliščin?

»Gospoda moja,« izpregovori kralj ginjen, »dan, po katerem je tako hrepenelo moje srce je vendar prišel, obdan

sem od zastopnikov ljudstva, takega ljudstva, da si štejem v slavo, ker sem njegov vladar. Dolgo časa je preteklo odkar je zadnjič zborovala skupščina državnih stanov in zdelo se je, kakor da bi se bilo pozabilo nanjo, vendar se nisem pomišljal, da vpeljem zopet staro šego, ker bo iz nje črpalo kraljestvo nove moči in bo dala nov izvor ljudskemu blagostanju.« Tem uvodnim, obe-tajočim besedam je sledilo le pojasnjevanje dolgov in pa napoved o štedljivosti pri izdatkih. Namesto da bi s preudarkom začrtal stanovom pot, po katerem naj bi hodili, jih je kralj pozival k edinstvu, priznaval denarno stisko, strah pred novotarijami in tožil o razburjenju duhov, ne da bi napovedal le en ukrep, ki bi jih pomiril. Kljub temu je nastalo ogromno ploskanje, ko je končal svoj govor z besedami, ki so jasno sklepale njegove namere: »Kar se more pričakovati od sodelovanja na ljudskem blagru, vse, kar se more zahtevati od kneza, prvega prijatelja svojega ljudstva, vse to morete in morate pričakovati od mojega čustvovanja. Naj vlada srečno edinstvo v tej skupščini, naj postane ta trenutek za vedno spomina vreden v srečo in blagostanje kraljevine! To je moja srčna želja, to moja nada, to končno tudi plačilo, ki ga pričakujem za poštenost svojih namer in za svojo ljubezen do svojega naroda!« (Dalje prih.)